

HIPERCOR: EL COR DE LA CIUTAT

Massacre a Barcelona

Divendres, Barcelona era de nou centre del terror. Una bomba d'ETA a Hiperacor escampava la por per tota la ciutat. Dilluns, convocats pel Parlament de Catalunya, centenars de milers de catalans deien no a aquesta por, no als assassins.

F. Sanmartí i Casals

Divendres passat, dia 19, algú trucava a la guàrdia urbana de Barcelona des d'una cabina de la Ronda de Sant Antoni. Encara no eren dos quarts de quatre de la tarda. Pràcticament alhora, algú altre feia una trucada similar a la redacció del diari *Avui*: «Som d'ETA, en cinc minuts explotarà una bomba a l'Hiperacor de Meridiana, ja hem avisat la policia i Hiperacor. Gora ETA». Aquesta trucada s'efectuava des d'una cabina de la Rambla del Carmel, ben distant de la primera.

Tot just rebre l'avís, des de la secretaria de direcció de l'*Avui* es va alertar els mossos d'esquadra i, els mossos, només un minut després, trucaven al 091. La policia, però, en aquells moments, ja estava sobre el cas, ja en tenia coneixement per part de la guàrdia urbana.

L'escorcoll de l'hipermercat

Poc després de quarts de quatre tres cotxes amb artificiers van posar-se en relació amb els serveis de seguretat de l'empresa. Polícies i guàrdies jurats registraren l'aparcament de l'edifici i no van poder localitzar l'artefacte. Escorcollar tres plantes de *parking* no té res de fàcil, i davant la infructuosa inspecció ocular, es va decidir donar-la per acabada. A part, el termini de temps que s'havia anunciat ja estava ultrapassat. Eren més de les quatre i els artificiers de la policia es disposaven a redactar l'informe d'una «falsa amenaça de bomba».

Segons l'empresa, Hiperacor no havia rebut cap avís, la qual cosa contrasta amb versions de clients que han assegurat que, abans de les dues del migdia, ja hi havia una patrulla de la guàrdia urbana que, juntament amb el personal de seguretat de l'empresa, es-

Imatges de la tragèdia: vandalisme indiscriminat.

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

corcollaven la xarcuteria annexa al primer soterrani de *parking*. En qualsevol cas, el recorregut dels guàrdies per les instal·lacions va ser un fet, és a dir, que les telefonades es van prendre en consideració. Consideració, però, insuficient per fer desallotjar l'hipermercat. Fonts posteriors de Govern Civil han declarat que van ser els responsables de la mateixa empresa els qui es van negar a fer-ho.

Segons el governador civil de Barcelona, «aquesta mena de trucades són habituals i generen falses alarmes». Aquesta potser és la veritable raó de la falta de pressió per produir e desallotjament. Segons alguns dels afectats pel tràgic succeís que estava a punt d'esdevenir, van ser raons econòmiques les que van

DOMÈNEC UMBERT

en la recuperació dels ferits, alguns dels quals estaven encara en perill de mort.

Hores de dramatisme

A les quatre i dotze minuts va fer explosió un cotxe situat prop d'una columna en el segon soterrani del *parking* d'Hiperpor. Era un Ford Fiesta robat feia quatre mesos a Donostia, carregat amb vint-i-cinc litres d'amonal i dues garrafes de gasolina. L'explosió va fer un forat de cinc metres de diàmetre en el sostre que comunicava amb el primer soterrani, va destruir més de vint vehicles i va convertir l'edifici en un infern de flames i espès fum negre. Una porta de ferro de sis metres quadrats, la que dona al carrer de Dublín, va sortir disparada. L'altra entrada de l'hipermercat és a la Meridiana, via oblidada per sortir de Barcelona en direcció nord. Els divendres a la tarda, la Meridiana registra un molt alt índex de circulació.

En el moment de l'explosió a Hiperpor hi havia unes dues-centes persones. La majoria de les que eren a la planta baixa van poder sortir ràpidament, amb lleugeres ferides provocades pels estralls. Les que es trobaven al primer soterrani van ser els més directament afectats per l'explosió. Els del segon i tercer soterrani van quedar atrapats, impossibilitats de sortir.

Les conduccions d'aigua i corrent elèctric van quedar inutilitzades. Això, junt amb un núvol total de foc i fum, estès per tots els soterranis, va provocar que, fins una hora i mitja després de l'explosió, els bombers no pogues-

Les flors recorden el lloc de la tragèdia.

desaconsellar el buidat de l'establiment. Encara podríem afegir una tercera raó fonamentada en la preferència que la seguretat privada acostuma a oferir en el servei a l'empresa, per sobre del servei al ciutadà.

En definitiva, en aquests casos la policia és qui hauria de tenir la darrera paraula. Si a Barcelona les falses amenaces de bomba són constants —segons Ferran Cardenal, n'hi ha desenes diàriament—, un dels més importants afers policials i ciutadans a resoldre en un futur immediat, serà establir els criteris de validesa de les amenaces. Cri-

teris molt delicats que poden oscil·lar entre convertir Barcelona en una ciutat a voltes parализada, a voltes tràgica.

D'altra banda, una comissió de familiars iniciaven dilluns passat contactes amb advocats per demanar-ne responsabilitat, sobretot de cara a Hiperpor. En declaracions a EL TEMPS, però, un portaveu dels damnificats es mostrava escèptic dels resultats que puguin obtenir i insistí que les preocupacions se centraven ara, principalment,

DOMÈNEC UMBERT

El silenci de les manifestacions dels barcelonins condemna palesament la violència.

sin rescatar els ferits i començar la tasca d'evaluació. La tragèdia ja s'havia produït.

La majoria dels quinze morts de divendres eren als soterranis segon i tercer del *parking* dels magatzems en el moment d'esclatar la bomba i van morir per asfíxia. Pel que fa als trenta-cinc ferits inicials, la majoria eren al primer soterrani, on era la bomba, i van resultar amb cremades en el 70 i 80 per cent del cos. El balanç del tràgic atemptat, però, no ha quedat tancat perquè alguns dels cremats es troben en situació greu o molt greu. Diumenge mateix, el nombre de morts ja havia augmentat fins a disset.

Els primers a arribar-hi van ser els bombers, amb catorze vehicles autobomba. Després van arribar les ambulàncies, a desenes. Tot i que no van poder accedir al soterrani fins al cap d'una hora i mitja a causa del fum, els bombers van actuar de manera exemplar en el rescat. Proveïts d'equips autònoms de respiració, s'arriscaven una i altra vegada en l'intent d'arribar al centre de l'incendi o sortiren en casos mig asfíxiats, i, de tant en tant, amb algun cos ferit a les mans. Cossos cremats, tacats pel fum, amb la pell caient a tires. Alguns cadàvers no es van trobar fins passades dues hores de l'explosió.

Els quinze morts van ser traslladats a l'Institut Anatòmic Forense de l'Hospital Clínic, a l'Hospital de Sant Pau i a la Clínica de l'Aliança. Els ferits, a l'Hospital de la Creu Roja i, la majoria, a la Unitat de Cremats de la Residència Sanitària de la Vall d'Hebrón. Segons Lluís Salvador, director de la Vall d'Hebrón, tot i l'elevat nombre de cremats, la Unitat no havia estat desbordada. Aquest Centre és l'únic per al tractament de cremats a Catalunya.

A part de la guàrdia urbana i la policia de l'estat, que s'encarregaven de la vigilància, els mossos d'esquadra van oferir un important servei en les tasques de salvament. En concret, van encarregar-se de l'evacuació de quaranta malalts que eren en un Centre d'Hemodiàlisi proper a l'hipermercat. La policia autonòmica, com ja és sabut, a Catalunya no disposa de segons quines competències, però en aquesta ocasió passaven casualment en missió cap a la Costa Brava i no van dubtar a oferir els seus serveis a l'inspector coordinador de la *Jefatura Superior*, que els va acceptar.

Entre les personalitats que van fer

DOMÈNEC UMBERT

acte de presència al lloc hi havia l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall; el governador Civil, Ferran Cardenal, el delegat del govern central, Martí Jusmet; el president de la Generalitat, Jordi Pujol; el conseller de Governació, Agustí Bassols, i el director general de Seguretat Ciutadana, Lluís Renau.

La condemna de l'atemptat

Les reaccions de condemna a l'atemptat han estat unànimes, no només per part dels partits parlamentaris catalans, sinó també pels bascos i els estatals. Els partits i les organitzacions independentistes també s'han sumat en la crítica més enèrgica a l'acció realitzada per ETA a Barcelona. Sense dubtes, l'actuació de les autodenominades «Forces d'Euskadi a Catalunya» ha rebut en aquesta ocasió qualificatius tan indesitjables com l'actuació mateixa. Per a Unió Democràtica de Catalunya, que ETA sigui a Barcelona «és un fet gravíssim»; per al president Pujol, «un càncer». Pasqual Maragall, immers en la tristesa, qualificà l'atemptat de divendres «de fet terrible»; Joan Raventós, de «succés repugnant» i Rafael Ribó i Àngel Colom, de «salvatjada». AP, pel seu compte, demanà mesures el màxim de contundents. Enmig del reguitzell d'actituds derrotistes, però, hi ha un país que vol tirar endavant, perquè, tal com va dir el president Pujol en la declaració institucional emesa per TV3, «Catalunya té una forma pacífica d'entendre la societat».

Entre els màxims dirigents de l'estat, l'atemptat d'ETA, que ha costat la vida a prop de vint ciutadans, també ha originat diverses reaccions. El rei Joan Carles, en tornar de París a Madrid, va fer dissabte una escala tècnica de 30 minuts al Prat, per entrevistar-se amb els principals governants de Catalunya. El príncep Felip de Borbó trameté telegrames a Maragall i Pujol des de la fragata «Asturias». Felipe González suspengué la visita turística que feia a Bahía.

L'independentisme es desmarca una altra vegada d'ETA

Malgrat que l'organització armada Terra Lliure ja ha comunicat en diverses ocasions en els mitjans de comunicació el seu desacord amb l'actuació d'ETA a Catalunya i amb els mètodes absolutament indiscriminats, José Barriónuevo, ministre de l'Interior, ha insistit de nou en la hipòtesi que l'esca-

mot d'ETA que actua a Barcelona té el suport d'«elements independentistes». En aquest sentit, el ministre ha afirmat que actua decididament per poder desarticlar Terra Lliure.

Ferran Cardenal, per la seva banda, assegura que ETA té a Barcelona una important infraestructura i el suport de persones vinculades a moviments independentistes. Les paraules del governador civil, en qualsevol cas, contrasten

ragona just una setmana abans, i que podia haver volat barris sencers de la ciutat, s'obrin una sèrie d'interrogants.

¿Els darrers atemptats a Catalunya són causats per una manca d'infraestructura? o, com diu Barriónuevo ¿ETA disposa d'infraestructura a Catalunya?

¿Per què s'ataca la població civil? ¿ETA confiava que a darrera hora es desallotjaria l'hipermercat o vol colpe-

DOMÈNEC UMBERT

Tot un país que vol tirar endavant pacíficament.

amb dues declaracions fetes públiques immediatament després de l'atemptat pels dos grans sectors del nacionalisme radical. D'una banda, la Convenció per la Independència Nacional, en anunci publicat a la premsa de Barcelona, condemnà «enèrgicament el criminal atemptat d'ETA a Barcelona» i reafirmà «la vida democràtica com a única via per aconseguir la llibertat nacional de Catalunya i els altres pobles». D'altra banda, un comunicat emès conjuntament pel Comitè de suport a HB, els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans i la Crida, expressa el «total rebuig i la condemna a una acció indiscriminada com la comesa per ETA a l'establiment Hipercom». I «exigeix la fi d'aquests tipus d'actuacions contra el poble».

Una altra vegada, doncs, de manera unànime, l'independentisme ha condemnat públicament un atemptat que respon a la irracionalitat política. En la mateixa línia, el Moviment de Defensa de la Terra desconvocà la manifestació en solidaritat amb els independentistes que seran jutjats a Madrid dijous 25 de juny que tenia prevista per divendres passat.

Un futur incert

Amb els dos atemptats brutalment indiscriminats i d'atac a la població civil, l'un a Barcelona en un hipermercat i en una hora punta i l'altre a Tar-

jar la població civil per forçar definitivament la negociació? Si és així, crims com el de divendres passat no han fet més que començar. ¿Per què s'ha trencat la treva electoral que era condició indispensable perquè sectors independentistes donessin suport a Herri Batasuna?

¿És ETA qui segueix les línies polítiques d'Herri Batasuna o HB qui s'ha d'anar adaptant cada vegada més a ETA? en aquest sentit, després de divendres per primera vegada HB ha criticat una acció d'ETA, encara que no l'ha condemnada taxativament.

Fonts directes de dirigents d'Herri Batasuna comunicaven a redactors d'aquest setmanari, un dia després de l'atemptat, que dins l'organització s'estaven produint fortes divergències internes, arran dels fets i del comunicat oficial d'ETA, «on l'autocrítica ha estat molt poc contundent».

El punt més grotescament fosc del cas és aquesta autocrítica de la mateixa ETA, que en un comunicat que la premsa reproduïa dilluns assumia «les responsabilitats polítiques que se'n deriven davant del poble basc i del poble català». Si es juga amb la violència indiscriminada que es va fer servir alegrement en l'atemptat a Hipercom, no s'entenen unes declaracions posteriors que ratllen amb la ironia fúnebre més cruel i que parlen d'«intentar evitar» un fet que podia haver estat evitat del tot abans de produir-se. □